

Har MKB något med demokrati att göra?

Anders Hedlund Mist 091104

MKBcentrum

Frågor man kan ställa sig:

- Vilket är syftet med samråd?
- Vad är ett lyckat samråd?
- Vad är ett "bra" beslutsfattande?
- Hur ska demokratiska strävanden påverka beslutsfattande?

Peter Söderbaum: Beslutsunderlag – ensidiga eller allsidiga utredningar?

Nya Doxa 1986

Traditionell syn på beslutsfattande

Med rolluppfattningar som:

- Utredare = expert & ”optimerare”
- Beslutsfattare = förväntas lita på utredarens rekommendationer
- Intressenter = har olika ”tyngd” och status, bevakar särintressen
- Allmänheten = allmänhetens intresse bevakas i huvudsak av utredaren

”Deliberativ” syn på beslutsfattande

Rolluppfattningar:

- Utredare = processledare (facilitator)
- Beslutsfattare = fattar beslut på komplex information, alternativ och intressekonflikter är av särskilt intresse
- Intressenter = ska garanteras möjligheter av delta utifrån sina olika förutsättningar
- Allmänheten = allmänhetens intressen och uppfattningar är viktiga, ska uppmuntras att delta

Demokrati i Sverige

”deltagardemokrati med
deliberativa kvaliteter”

Ur SOU + prop

Syfte med MKB & samråd

Lagar och förarbeten 1987/1991/1994/1996/1999/2003/2005

- **Beslutsunderlag** för 'projekt' som ensamma eller tillsammans med andra har "betydelse" för miljö ... och när planer antas ...
- **Miljöanpassning** vid "avvägningar", "förhandlingar" och "beslut"... och när planer och program "utarbetas" ...
- **Allmänheten ges möjlighet att medverka och påverka** – påverka beslutsunderlaget? Projektet? Beslutet?
.... Öppnare beslutsprocess för planer och program ...
- **Öka kunskapen i samhället** ... miljömedvetenhet ...
- **Utveckla och genomföra miljöpolitik** ... hur då?

Syfte med samråd – tänkbara uppfattningar

- Samråd är viktigt för att förankra projektet och minska risken för överklagningar och stopp i sena skeden.
- MKB lägger fakta på bordet, genom samråd sprids viktig information till berörda.
- MKB är ett beslutsunderlag, den kunskap som finns hos myndigheter, allmänhet och andra är viktig att ta tillvara för att beslutsunderlaget ska bli så bra som möjligt.
- Miljökonsekvenser är svåra att bedöma, genom samråd ges underlag för de bedömningar och avväganden som projektägare och beslutsfattare har att göra.
- Vi lever i ett demokratiskt samhälle och alla som berörs ska ha rätt att få information och att framföra sina synpunkter.
- Det finns inga enkla sätt att avgöra vilka verksamheter som kan tillåtas, t ex med tanke på möjligheterna att uppnå hållbar utveckling. Samråd ger möjligheter till delaktighet och att beslut fattas i samförstånd.

Kriterier för lyckade samråd?

- Inga överklagningar!
- Samrådet nådde och omfattade hela ”målgruppen”.
- Projektet är väl förankrat bland alla som deltagit.
- God kännedom om projektet och dess följder bland alla som deltagit.
- Skillnader i ståndpunkter och synsätt mellan olika aktörer/intressenter klargjordes.
- Deltagarna omprövade, helt eller delvis, sina ståndpunkter under samrådet.
- Samråd ledde till samstämmiga rekommendationer för beslutsfattandet.
- Beslutsfattandet påverkades av vad som kom fram genom samråd.

Bidrar MKB med ”deliberativa kvaliteter”?

Njaa ...

- Potential finns (alternativtänkande, tydliga incitament att blanda in utomstående, m m)
- Regler och praxis understödjer bara delvis deliberation (samråden har t ex inget tydligt syfte)
- Genuina problem finns mellan deliberation och hållbar utveckling (absent stakeholders)